

# **De aanpak van multiproblematiek onder gezinnen met een Roma achtergrond in de gemeente Lelystad**

**Terug- en vooruitblik**

Gemeente Lelystad

Afdeling Beleid

mei 2013

## 1. Inleiding en leeswijzer

Deze notitie gaat over de problematiek van gezinnen met een Roma achtergrond in Lelystad. Ondanks alle inspanningen van veel betrokken partijen is nog steeds sprake van een diversiteit aan problemen, die bovendien zeer hardnekkig van aard blijken te zijn. Dit leidt er onder meer toe dat vooral de kinderen binnen de betreffende gezinnen soms ernstig worden belemmerd in hun ontwikkeling en soms slachtoffer zijn van uitbuiting.

Om deze situatie te doorbreken is een intensieve, niet-vrijblijvende en langdurige samenwerking nodig tussen rijksoverheid, gemeenten en alle organisaties die van belang zijn voor een sluitende netwerkaanpak op lokaal niveau. Dat vraagt een forse inspanning.

In deze notitie wordt allereerst ingegaan op het beleid van Lelystad ten opzichte van gezinnen met een Roma achtergrond in de laatste decennia (paragraaf 2). De specifieke knelpunten waarmee Roma in Lelystad nog steeds kampen komen ook aan bod (paragraaf 3). In 2011 kreeg de aanpak van de multiproblematiek van gezinnen met een Roma achtergrond in Lelystad een nieuwe impuls. De gemeente besloot als 'proeftuin' te participeren in het landelijke programma Aanpak uitbuiting (Roma) kinderen. Het programma en de betekenis daarvan voor de aanpak in Lelystad wordt beschreven in paragraaf 4. Deze notitie wordt afgesloten met de stappen die Lelystad op dit moment zet of gaat zetten op weg naar een meer effectieve integrale aanpak (paragraaf 5). Een overzicht van beschikbare achtergronddocumenten is bijgevoegd.

## 2. Roma in Lelystad

Eind jaren zeventig en begin jaren tachtig heeft zich in Lelystad een aantal gezinnen met een Roma achtergrond gevestigd. Deze groep bestaat inmiddels uit in totaal zo'n 200-250 personen. Wat deze families uit Lelystad onderling én met een aantal families in andere gemeenten verbindt, is dat een groot deel van hen gelijktijdig op humanitaire gronden is gelegaliseerd en het feit dat men onderling familiebanden onderhoudt. Lelystad was toen der tijd één van elf opvanggemeenten in Nederland waarover een aantal families, in totaal 450 á 500 personen, werden verdeeld. De meeste personen uit deze families hebben een Roma achtergrond. Hierdoor worden problemen die zich binnen deze families voor doen, vaak benoemd als 'Roma-problematiek'.

Er was in de periode 1978 tot ongeveer 2007 zowel landelijk als lokaal sprake van een wisselend (doelgroepen)beleid met betrekking tot de aanpak van de problematiek die zich binnen deze gezinnen voordeed. In de periode tot 1985 lag het accent op integratie door middel van inzet van vooral onderwijs- en welzijnsarrangementen. Door de versnipperde aanpak en gebrek aan overleg, maar met name ook door het gegeven dat personen uit betreffende families maar zeer beperkt wilden deelnemen aan programma's, is de beoogde integratie vrijwel geheel mislukt.

Gedurende de jaren 1985 tot circa 1990 verplaatste het accent van de aanpak zich naar een beheersmodel, waarbij integratie niet meer vrijblijvend was. De resultaten van de strenge aanpak waren wisselend. Op het terrein van schoolverzuim en woonoverlast werden in beperkte mate successen geboekt, maar er waren nauwelijks effecten in de aanpak van verschillende vormen van criminaliteit. In 1991 werd het speciale "zigeunerbeleid" (en ook de bijbehorende extra voorzieningen) losgelaten. Wel bleef er in het kader van het minderhedenbeleid aandacht voor vermindering van sociale en economische achterstanden en het voorkomen en bestrijden van discriminatie.

Het effect van het nieuwe beleid vanaf 1991 was dat er minder aandacht kwam voor de problematiek binnen deze families. Bij de verschillende opvanggemeenten was sprake van een zekere Roma moeheid. De vele inspanningen hadden weinig resultaten opgeleverd.

De verminderde aandacht had tot gevolg dat de integratie stagneerde en problemen aanhielden. De families konden hun eigen gang gaan en leven naar eigen waarden en tradities. De betrokken partners signaleerden dat bij veel inwoners met een Roma achtergrond betrokken waren bij criminele activiteiten. In verband met de aanhoudende hardnekkigheid en complexiteit van de problematiek groeide het besef dat een hernieuwde aanpak nodig was.

## **2.1. Aanpak in Lelystad vanaf 2006**

In 2006 constateerden verschillende organisaties in Lelystad dat er nog steeds sprake was van een veelheid aan problemen bij gezinnen met een Roma achtergrond. Naar aanleiding hiervan heeft een ambtelijke werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van onderwijs, leerplicht, politie, hulpverlenings- en welzijnsorganisaties en woningbouwcorporatie een analyse gemaakt van de problematiek.

Uit de analyse kwam problematiek op de volgende punten naar voren:

- ( hoog risico op )ongeoorloofd schoolverzuim
- taalachterstand
- slechte bereikbaarheid en zeer weinig participatie in de lokale gemeenschap
- problemen op terreinen van huisvesting
- financiën
- gezondheid en opvoeding
- criminaliteit,
- tienerhuwelijken
- illegaliteit/staatloosheid

Op basis van deze analyse werd een plan van aanpak gemaakt, met als doel de kansen voor Roma kinderen te vergroten en de overlast voor de samenleving en buurt te verminderen.

Voor dat plan werd een aantal uitgangspunten gehanteerd:

- Breed draagvlak bij de betrokken organisaties
- Een gecombineerde aanpak ( preventief en repressief) is nodig
- De Nederlandse wet dient te worden gehandhaafd
- Benadering hoort vooral door middel van gezinsaanpak plaats te vinden
- Gebruik maken van bestaande voorzieningen in Lelystad, zo min mogelijk nieuwe voorzieningen en/of instrumentarium realiseren

De samenwerking heeft in 2011 extra impulsen gekregen, omdat door een (eenmalige) financiële bijdrage van de rijksoverheid kon worden ingezet op het tegengaan van schoolverzuim en vermindering van gezinsproblematiek. Die intensieve inzet heeft geleid tot, zij het in beperkte mate, successen op het gebied van materiële hulpverlening en onderwijs: er is sprake van vermindering van schoolverzuim en een betere deelname aan het onderwijs. Zo gaan inmiddels alle kinderen van 4 jaar (en ouder) met een Roma achtergrond naar school. Een flinke verbetering in vergelijking met voorgaande jaren.

Maar, er is geen sprake van een duurzame verbetering van de sociaal economische positie en integratie van gezinnen met een Roma achtergrond. Ook de criminaliteit onder de Roma is ver boven het percentage van de totale bevolking. Deze situatie wijkt overigens niet af van het (internationale) beeld.

In de afgelopen decennia is gebleken dat veel gezinnen uit deze families zich laten karakteriseren als multi-probleemgezin. Bij een groot deel van de gezinnen is sprake van een combinatie van problemen die vooral voortkomt uit een sterke zelfidentificatie met de Roma achtergrond. Dit maakt dat er sterke druk is alles binnen de groep c.q. families op te lossen en geen bemoeienis van de

buitenwereld toe te staan. Deze buitenwereld wordt vaak als een bedreiging ervaren. Er is sprake van veel criminaliteit (waarbij jonge kinderen worden ingezet), ongeoorloofd schoolverzuim, taal- en ontwikkelingsachterstanden, vrijwel geen participatie buiten de Roma gemeenschap, gedwongen uithuwelijking van jonge meisjes, huisvestingsproblemen (overbewoning), nauwelijks deelname aan reguliere arbeidsmarkt, discriminatie en financiële problemen.

## **2.2. Werkconferentie**

In het voorjaar van 2011 heeft de gemeente Lelystad een werkconferentie georganiseerd waar VNG en politieacademie presentaties gehouden hebben. Aan deze conferentie werd deelgenomen door 43 professionals (onderwijs, leerplicht, welzijn, hulpverlening, jeugdgezondheidszorg, woningbouwcorporatie, politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming), die in Lelystad betrokken zijn bij gezinnen met een Roma achtergrond.

In vervolg op deze werkconferentie zijn hernieuwde afspraken gemaakt over:

- betere signalering van schoolverzuim, gevolgd door snelle acties;
- actualisering van een lijst van Roma kinderen, in beeld brengen van diverse problematieken en gezinsaanpak;
- in overleg treden met Roma gemeenschap;
- samenwerking tussen politie, gemeente, Bureau Jeugdzorg en Raad voor de Kinderbescherming bij aanpak van (voorkomen van) tienerhuwelijken en inzetten van jonge kinderen bij criminaliteit;
- zorgen voor goede samenwerking tussen alle betrokken partijen, waarbij de gemeente de regievoerder is.

## **2.3. Resultaten van de inzet tot nu toe**

In de afgelopen jaren zijn er - zij het in beperkte mate - successen geboekt, vooral op het gebied van materiële hulpverlening en deelname aan onderwijs. Organisaties hebben meer contact gekregen met de Roma. De successen zijn het resultaat van intensieve bemoeienis. Ook de reeds jaren lange samenwerking tussen genoemde organisaties in Lelystad heeft een positief effect gehad, waarbij steeds structurele borging van kennis en (zodanig) werkwijzen is nagestreefd. Maar – als gezegd - dit heeft niet geleid tot een duurzame verbetering van de sociaal economische positie en integratie van groep inwoners van Lelystad met een Roma achtergrond. Daarnaast bleef de criminaliteit onder de Roma ver boven die van het gemiddelde percentage ten opzichte van alle inwoners van Lelystad.

In vergelijking met 2006 is er meer zicht op de problematiek binnen de Roma gemeenschap en is er meer kennis over de achtergrond en de manier van leven van de Roma.

Door lokale, maar ook landelijke samenwerking tussen organisaties zijn er korte lijnen ontstaan op casus niveau waardoor en sneller en deskundiger met de gezinnen met een Roma achtergrond om gegaan wordt. Door de keten te sluiten, is er beter zicht op individuele personen gekomen.

### *Inzet op aanpak problemen in gezinnen*

Er zijn negen gezinnen met een Roma achtergrond actief in traject bij de gezinscoaches. Deze brengen alle problemen in de gezinnen in kaart en maken, in nauwe samenwerking met andere organisaties, een plan van aanpak. Hierbij wordt met name aandacht geschonken aan de positie van de kinderen.

De hulpverleningsafdeling van het Leger des Heils, MEE IJsseloevers, Welzijn Lelystad en de afdeling algemeen maatschappelijk werk van Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland (MDF) begeleiden jongeren of gezinnen.

Gedwongen hulpverlening wordt uitgevoerd door de voogdij en jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg, de William Schrikker Groep, Reclassering Nederland, Iris Zorg en Omega Groep en het Leger des Heils.

De politie en Bureau Jeugdzorg gaan samen op huisbezoek bij jonge meiden die via een Roma huwelijk in een andere gemeente terecht zijn gekomen.

### *Onderwijs*

Door inzet van het basisonderwijs en afdeling Leerlingzaken, in samenwerking met Lelystadse organisaties, is de schoolgang van kinderen met een Roma achtergrond sterk verbeterd.

Inmiddels gaan alle kinderen vanaf hun vierde jaar naar school (enkele jaren geleden was dit vanaf het vijfde jaar, het moment dat de kinderen leerplichtig werden) Ook de schoolgang na de basisschool is verbeterd. Sinds enkele jaren volgt bijna een derde van de basisschoolleerlingen het speciaal basisonderwijs. Ongeveer 75% van de jongeren ouder dan 12 jaar volgt praktijkonderwijs.

Desondanks blijft er sprake van veel ongeoorloofd schoolverzuim. Er is regelmatig verzuim door allerlei omstandigheden binnen de families en tijdelijke verblijven in het buitenland.

Er bestaan ook vermoedens van een relatie tussen het inzetten van kinderen voor criminele activiteiten en schoolverzuim. Verder komt ongeoorloofd schoolverzuim voor bij (al dan niet gedwongen) uithuwelijking van Roma-meisjes in de tienerleeftijd.

In 2012 zijn in 23 gevallen verzuimgesprekken gevoerd en zijn 5 processen-verbaal uitgeschreven. Het snelle optreden tegen ongeoorloofd schoolverzuim zorgt bij een aantal jongeren voor verminderd verzuim en doorverwijzing op het voortgezet onderwijs naar het jeugdpreventiewerk.

### *Tienerhuwelijken*

Lelystad heeft in 2011-2012 te maken gekregen met 3 gevallen van uithuwelijking van meisjes van 15/16 jaar. Deze 3 meiden, allen met een licht verstandelijke beperking, wonen bij hun 'schoonfamilie' elders in Nederland en mogen niet meer naar school gaan. Gezien de populatie Roma jongens in Lelystad wordt hierin de komende periode een toename verwacht.

Bij een 15 jarig meisje speelde een dreigende uithuwelijking. Hierbij is getracht, vooralsnog met succes, (onvrijwillige) uithuwelijking en daarmee ongewenst voortijdige schooluitval en zwangerschap te voorkomen.

### *Samenwerking met Roma*

Welzijn Lelystad, MDF, Woningbouwcorporatie Centrada en de politie hebben regelmatig overleg gevoerd met mensen met een Roma achtergrond met als doel elkaars cultuur en gewoontes te leren kennen, overdracht van kennis en verbetering van participatie van gezinnen met Roma achtergrond in de samenleving.

Een aantal mensen met een Roma achtergrond heeft het initiatief genomen voor oprichting van een stichting, die activiteiten voor Roma kan organiseren en als vertegenwoordiger kan optreden. De stichting is nog niet gerealiseerd.

### *Gevolgen illegaliteit/staatloosheid*

In een aantal gezinnen zijn veel problemen die het gevolg zijn van illegaliteit. Gezinnen zijn niet verzekerd, krijgen geen kinderbijslag, krijgen geen uitkering, mogen niet werken, mogen geen stage lopen etc. Aan de hand van de rechten van 'ongedocumenteerden' en in samenwerking met advocaten en andere organisaties is onderzocht wat mogelijkheden zijn om de meest schrijnende problemen te beperken. Inmiddels kan een aantal onverzekerden gebruik maken van de gezondheidszorg. Voor 6 andere kinderen is een aanvraag voor kinderbijslag ingediend, waarbij inmiddels de kans erg groot is dat dit lukt.

In Lelystad wonen naar schatting 26 kinderen/jongeren met een Roma achtergrond, geboren na 1990 die volgens het GBA nationaliteit 'onbekend' hebben en geboren zijn in Nederland en 1 kind met een onbekende nationaliteit en geboren in Duitsland. Op verzoek van Lelystad zoekt het ministerie van

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uit wat de consequenties zijn voor deze kinderen/jongeren zodra ze meerderjarig zijn.

## **2.4. Themabijeenkomsten**

Tijdens themabijeenkomsten die met verschillende betrokkenen plaatsvonden in de periode van september 2011 tot oktober 2012 zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest: taal- en ontwikkelingsachterstand, cultuur, onderwijs en arbeid, opvoeding, financiën/huisvesting/illegaliteit en staatloosheid, overlast en criminaliteit.

Doel van deze bijeenkomsten was:

- Inzicht krijgen in de problematiek en in de knelpunten
- Ervaringen uitwisselen, van elkaar leren en die kennis borgen
- Komen tot een uniforme aanpak van de problematiek
- Verwachtingen en normen vaststellen op het gebied van overlast, verzuim en ontwikkeling

De volgende organisaties waren betrokken bij die themabijeenkomsten: Bureau Jeugdzorg Flevoland, Woningbouwcorporatie Centrada, GGD en ICARE (jeugdgezondheidszorg), gemeente Lelystad/Leerlingzaken, Leger des Heils, MDF, Politie Flevoland, Primair Onderwijs (Het Baken, Finnjol en Meander), Raad voor de Kinderbescherming, ROC Flevoland, speciaal basisonderwijs De Watergeus, Voortgezet Onderwijs Arcus, Voortgezet speciaal onderwijs De Steiger, Vereniging Vluchtelingen Werk en Nieuwkomers Lelystad, Welzijn Lelystad en de William Schrikker Groep.

De betrokken organisaties ervaren verschillende knelpunten. Deels zijn het algemene problemen, deels zijn het cultuur en/of traditie gerelateerde problemen.

## **3. Ervaren knelpunten in Lelystad anno 2012**

### *Overlast en criminaliteit*

- Bij multi-problem gezinnen met een Roma achtergrond is er, veel meer dan gemiddeld, sprake van criminaliteit. Deze criminaliteit is goed georganiseerd, moeilijk te doorgronden en wordt gesteund door lange tradities op gebied van codes en samenwerkingsvormen. Vaak is sprake van vermogensdelicten en misleiding (bijvoorbeeld fraude en babbeltrucs) Niet zelden worden kinderen al vanaf jonge leeftijd betrokken bij criminele activiteiten.
- Binnen de Roma families zijn veel problemen die tot uiting komen in agressief gedrag en bedreigingen naar elkaar.
- Meer jongeren en volwassenen dan gemiddeld in Nederland hebben strafbare feiten op hun naam staan. Uit informatie van de politie blijkt dat naar schatting ruim de helft van de ongeveer 44 jongeren in Lelystad met een Roma achtergrond (geboren tussen 1990 en 1999) in 2007 bekend is de bij de politie in verband met diefstal en/of bedreigingen en/of mishandeling. Mogelijk is er een verband tussen criminaliteit en schoolverzuim.
- De Roma willen aan de ene kant geen inmenging van de politie bij onderlinge problemen en aan de andere kant vinden ze dat de politie niet optreedt bij onderlinge problemen.

### *Taal en ontwikkelingsachterstand*

- Taalachterstand komt bij vrijwel alle kinderen, jongeren en volwassenen voor. Thuis wordt Romanes gesproken en afhankelijk van de afkomst van buitenlandse partners, een andere Europese taal. Romanes is een 'niet geschreven taal' met een kleine woordenschat. Voor erg veel Nederlandse woorden bestaat geen vertaling. Daardoor is het extra moeilijk om 'een tweede taal', het Nederlands goed te leren.
- Kinderen worden nauwelijks gestimuleerd. Ouders kennen geen voorlees en/of speltraditie. Er is weinig ontwikkelingsspeelgoed in huis.
- Veel volwassenen ondervinden problemen met spreken, lezen en schrijven. Het gevolg van ongeletterdheid is dat post van instanties niet geopend wordt, met alle gevolgen van dien. De meeste volwassenen hebben weinig contacten met inwoners met een niet-Roma-achtergrond. Jonge vrouwen uit het buitenland worden uitgehuwelijkt met Lelystadse Roma. Deze vrouwen spreken bijna geen Nederlands en als ze uit een van de Midden of Oost Europese landen komen zijn ze niet inburgeringsplichtig.
- Communicatiestoornissen met organisaties of inwoners ontstaan door de dwingende, stellende vorm van communiceren die het gevolg is van de kleine woordenschat zonder dat de Roma dwingend of stellend willen overkomen (Roma kinderen gebruiken nog geen 500 woorden, bij synoniemen als raam-ruit-venster, kennen zij er slecht één: raam). Er is geen sprake van grammaticale-opbouw.

### *Cultuur*

- Roma participeren weinig in de Lelystadse en Nederlandse samenleving waardoor zij niet of slecht bekend zijn met de Nederlandse rechten en plichten.
- Er bestaat een groot wantrouwen naar personen en groepen met een niet-Roma achtergrond. Hierdoor komt de hulpverlening nauwelijks binnen en is het erg moeilijk om ondersteuning in te zetten.
- Jonge gezinnen proberen vanaf ongeveer hun 22e op zich zelf te gaan wonen.
- Jongeren leven in twee werelden. Thuis hebben ze te maken met eeuwenlange tradities, normen en waarden en op school en op straat gelden de Nederlandse regels en gewoonten. Voor de jongeren een bijna onmogelijke situatie.
- Roma leggen verantwoordelijkheid van de keuzes die ze maken en van wat hen overkomt, buiten zich zelf.
- (Groot)ouders en andere familieleden (familie oudsten) hebben een grote rol bij de besluiten die in gezinnen genomen worden.
- Organisaties hebben over het algemeen te weinig kennis van de cultuur waardoor het moeilijk is een juist ondersteunings- of hulpverleningsaanbod te doen.
- Organisaties hebben te weinig zicht op de familieverbanden.
- Bij organisaties is weinig bekend over hoe Roma de "buitenwereld" ervaren.

### *Ongeoorloofd schoolverzuim*

- Ongeoorloofd schoolverzuim heeft te maken met culturele aspecten. Het volgen van onderwijs wordt als een bedreiging beschouwd van de levenswijze van Roma: kinderen worden aan de gemeenschap onttrokken en worden andere normen en waarden aangeleerd.
- Ongeoorloofd schoolverzuim heeft te maken met prioriteiten stellen. Zodra er iets in de familie gebeurt (huwelijk, ziekten, overlijden, etc) ligt daar de prioriteit. Vanuit de traditie zijn de Roma verplicht om bij alle familiegebeurtenissen aanwezig te zijn. In het leven van de Roma is de familie het allerbelangrijkste.
- Ondanks vermindering van ongeoorloofd schoolverzuim in de afgelopen jaren blijft er sprake van regelmatig kortdurend verzuim op het basisonderwijs en bij jongeren tot halverwege het voortgezet onderwijs. Vanaf 16 jaar is er vaak sprake van langdurig verzuim. Veel kinderen

gaan niet mee op schoolreisje en/of kamp. Oorzaken daarvoor zijn: ouders vinden busvervoer onveilig, meisjes mogen niet gemengd op kamp, financiën.

- Er bestaan vermoedens van een relatie tussen het inzetten van kinderen voor criminele activiteiten en ongeoorloofd schoolverzuim.
- Jonge meiden worden uitgehuwelijkt vanaf ongeveer 15 jaar. Zodra een meisje 'weggelopen' is en een nacht in het huis van de 'aanstaaende schoonouders' heeft doorgebracht, kan ze in principe niet meer terug naar huis. Korte tijd later volgt een huwelijk volgens de Roma tradities. Het meisje trekt in bij haar 'schoonouders', doet daar het huishouden en mag niet meer naar school. De partners gaan vanaf 'het weglopen' meestal niet meer naar school.
- Er is (landelijk) een toename zichtbaar dat ouders hun leerplichtige kinderen uitschrijven uit de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA), waarbij als reden wordt aangegeven emigratie naar het buitenland. Het vermoeden bestaat evenwel dat deze kinderen nog in Nederland verblijven, en dat de ouders op deze manier trachten de leerplicht te ontduiken of aan een (dreigende) maatregel van jeugdzorg te ontkomen.
- Een belangrijk knelpunt bij het handhaven van de leerplicht betreft het effect van de gang naar de kantonrechter. Na een aantal processen-verbaal is bij de betrokken ouders duidelijk dat er veel tijd zit tussen het opmaken van het proces-verbaal en een daadwerkelijke veroordeling door de kantonrechter. Om meer 'lik op stuk' beleid te kunnen uitvoeren kan een hogere frequentie van leerplichtzittingen effect hebben. Hiervoor is ook van belang dat de kwaliteit van de processen verbaal goed is. Een keer per kwartaal is te weinig en niet genoeg om alle zaken te behandelen. In het geval van veroordeling wordt rekening gehouden met de inkomsten van de ouders. Dit levert een lage(re) boete op en minder prikkel tot het aanzetten tot schoolbezoek. Daarnaast is het van groot belang dat de achterliggende redenen van het ongeoorloofd schoolverzuim en de cultuureigenschappen kenbaar zijn bij het Openbaar Ministerie en Justitie om zo effectief in te kunnen grijpen.

#### *Onderwijs en arbeid*

- Kinderen maken vrijwel geen gebruik van de voorschoolse voorzieningen. Ouders vinden het niet nodig en zijn door de berichten in de media bang dat de kinderen misbruikt worden. Een andere reden is dat peuters geen of te weinig Nederlands praten en ouders de peuters niet geschikt vinden voor de peuterspeelzaal. Veel ouders zijn niet gevoelig voor het argument dat peuters op de peuterspeelzaal met leeftijdgenootjes leren omgaan en dat de taalontwikkeling wordt gestimuleerd. Door ouders te blijven stimuleren kan op dit punt een positieve ontwikkeling op gang komen. (In 3 gezinnen start in februari 2013 de voorleesexpres en een peuter bezoekt de peuterspeelzaal.)
- Tot voor kort kwamen kinderen vanaf ongeveer 5,5 jaar op school. Inmiddels gaan alle 4 jarigen naar school. Voor veel kleuters is de start erg lastig omdat ze de schoolse structuur niet gewend zijn en heel weinig Nederlands spreken.
- Ouders tonen weinig betrokkenheid bij school. In het PO meer dan in het VO en het ROC.
- Door de taalachterstand en het schoolverzuim presteren veel kinderen onder het gemiddelde.
- Ouders willen niet dat kinderen naar het speciaal basis onderwijs of speciaal onderwijs gaan en proberen dat zo lang mogelijk tegen te houden.
- Veel van de jongeren zitten op praktijkonderwijs.
- Generaties ouderen hebben geen of weinig onderwijs gehad waardoor onderwijs niet gezien wordt als een recht maar als een plicht.
- Heel weinig jongeren hebben een startkwalificatie.
- Omdat veel ouders/ouderen geen werk hebben, missen jongeren het voorbeeld.
- De uitkeringsafhankelijkheid van de gezinnen met een Roma achtergrond is groot; de legale arbeidsparticipatie onder de groep is heel laag, ook in Lelystad. Velen zijn niet geïnteresseerd in het meewerken aan toeleiding tot de arbeidsmarkt of scholing. Voor diegene die dat wel zijn is het heel lastig werk te vinden op de arbeidsmarkt vanwege het ontbreken van de juiste

vooropleiding, onbegrip of discriminatie. Onvoldoende scholing of crisis op de arbeidsmarkt wordt niet gezien als oorzaak van werkloosheid.

- Er is sprake van een toename van het aantal bruiden uit Oost Europa. Door toetreding van deze landen tot de Europese Unie komen meer huwelijkspartners uit deze landen. Deze bruiden zijn echter in het kader van de Wet Werk en Bijstand niet rechthebbende partners waardoor er sprake blijft van alleenstaanden uitkeringen. Dit werkt de schuldenproblematiek in de hand.

#### *Opvoeding en gezondheid*

- Er zijn veel gezondheidsklachten binnen de gezinnen met een Roma achtergrond, zowel op fysiek, psychosociaal en psychiatrisch terrein. Een totaalbeeld van de gezondheidssituatie ontbreekt, maar alle instellingen maken zich zorgen waarbij het grootste probleem is dat de gezinnen met een Roma achtergrond vaak niet in beeld zijn en ook niet reageren op aanbod van zorg in vrijwillig kader.
- Ouders erkennen opvoedingsproblemen niet en stellen uit zichzelf geen vragen die met opvoeding te maken hebben. Ouders weerleggen signalen van professionals. Ouders geven sociaal wenselijke antwoorden aan professionals.
- Er wordt door ouders nauwelijks onderscheid gemaakt tussen de kind-wereld en de volwassenwereld.
- Er lijkt bij ouders weinig bekend te zijn over opvoedingsvaardigheden en gezondheidskennis. Met een ziek kind wordt heel snel naar het ziekenhuis gegaan en wordt niet snel naar alternatieven gezocht.
- Bij dreigende uithuisplaatsing is de kans aanwezig dat het betrokken kind ondergebracht wordt op een andere plek/buitenland. Het is van belang te achterhalen wie de belangrijke persoon binnen de familie is. Met deze persoon kunnen afspraken gemaakt worden.

#### *Financiën, huisvesting en praktische zaken*

- Roma hebben weinig geld (over) voor schoolse activiteiten.
- Roma families in binnen- en buitenland ondersteunen elkaar financieel.
- Een aantal gezinnen heeft schulden.
- In Lelystad wonen naar schatting 245 Roma op ongeveer 50 adressen. Ongeveer 20% van de huizen zijn koopwoningen, waarvan een aantal kapitale villa's. In een aantal huizen wonen én erg veel mensen bij elkaar én in wisselende samenstellingen. Roma uit het buitenland worden opgevangen in gezinnen. Veel ouders wonen niet meer bij elkaar waardoor het soms niet duidelijk is of de kinderen bij vader of moeder verblijven.
- De wachtlijst voor een huurwoning in Lelystad is 3 tot 4 jaar. Roma schrijven zich niet in als ze 18 jaar oud worden maar willen een huis zodra ze daar zelf aan toe zijn. In huizen wonen erg veel personen omdat jonge gezinnen een aantal jaren in het ouderlijk huis blijven wonen.

#### *Illegaliteit*

- De participatie van een deel van de Roma wordt belemmerd vanwege het ontbreken van een verblijfsvergunning. Gedurende de afgelopen dertig jaar zijn familie, bruiden en anderen naar Nederland gehaald vanuit de traditionele landen zoals Joegoslavië, Hongarije en Roemenië. Deze mensen konden geen aanspraak maken op een vluchtelingenstatus. Als asiel werd afgewezen ontstonden situaties waarin leden uit een gezin legaal en illegaal zijn. Als een van de ouders illegaal is, is het kind ook illegaal, tenzij het tijdens de zwangerschap al is erkend door een man met de Nederlandse nationaliteit. Het ontbreken van een verblijfstatus van een (deel van het) gezin belemmert de hulpverlening, scholing en participatie van de Roma (geen werk, geen kinderbijslag, geen ziektekostenverzekering etc). Dit kan wrange consequenties tot gevolg hebben (gezinnen waarvan een deel van de kinderen legaal en deel illegaal zijn).

Illegaliteit is niet alleen een openbare orde en handhavingsprobleem, maar speelt door alle genoemde gebieden een rol. Er bestaat een verband tussen participatie, onderwijs, werkgelegenheid en meer.

Naast illegaliteit is er het probleem van de onbekende nationaliteit. Mensen met deze status wordt bedreigd met uitzetting, maar deze kan niet worden niet geëffectueerd. Dit leidt tot schrijnende situaties. Erkende staatlozen hebben wel een beschermde status.

#### **4. Programma “Aanpak uitbuiting Roma kinderen”**

De gevoelde lokale urgentie voor een nieuwe aanpak leidde er in 2008 onder meer toe dat 11 Nederlandse gemeenten (waaronder Lelystad) ervaringen en informatie gingen uitwisselen op het terrein van multiproblematiek van in hun gemeenten wonende gezinnen met een Roma-achtergrond. In dat jaar begon ook de lobby richting de rijksoverheid. Inzet van de Nederlandse gemeenten was landelijke erkenning van de problematiek met betrekking tot deze gezinnen op lokaal niveau en de behoefte aan ondersteuning van het Rijk. In 2009 werd de gemeentelijke samenwerking geformaliseerd in de vorm van een landelijk Platform Roma gemeenten, ondergebracht bij de Vereniging van Nederlandse gemeenten.

In 2011 verzochten de bestuurders van de gemeenten die zich aansloten bij het Platform de rijksoverheid om steun bij de aanpak van problemen rond deze gezinnen. Dat leidde in november 2011 tot de start van een landelijk programma ‘Aanpak uitbuiting Roma kinderen’. De ministeries van Veiligheid en Justitie en Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn daarbij betrokken.

De wens kinderen te beschermen – ongeacht hun herkomst - en de plicht kinderen te behoeden voor exploitatie is een belangrijke drijfveer voor dit brede programma. Doel van het programma is de uitbuiting van (Roma) kinderen aan te pakken en voor de toekomst te voorkomen in samenwerking tussen gemeenten, politie, rijk en andere organisaties die van belang zijn voor een sluitende netwerkaanpak op lokaal niveau. Daar waar van criminaliteit binnen deze groep sprake is zal deze worden aangepakt met een integrale (bestuursrechtelijke én strafrechtelijke) aanpak onder gemeentelijke regie. Handhaven, ontmoedigen en barrières opwerpen zijn daarbij kernbegrippen.

##### **4.1. Drie sporen**

Het programma ‘Aanpak uitbuiting Roma kinderen’ wordt uitgevoerd via drie hoofdsporen. Het gaat om de sporen ‘Kennis versterken’, ‘Proeftuingemeenten’ en ‘Europa’.

Het rapport ‘De aanpak van multiproblematiek bij gezinnen met een Roma achtergrond’ dat de politieacademie in opdracht van Ministerie van Veiligheid en Justitie in maart 2013 opleverde, maakt onderdeel uit van het spoor ‘kennis versterken’. Bij de start van het programma bleek dat bij het bestuur, het Openbaar Ministerie, de Nederlandse politie en de professionals in de hulpverlenings- en ondersteuningsketen behoefte bestond aan goed gedocumenteerde en betrouwbare informatie over de problematiek van mensen met een Roma achtergrond. Meer inzicht in aard en omvang van de problematiek bleek nodig om zo effectief mogelijke aanpakken ten aanzien van criminaliteit en kinderuitleiding te kunnen formuleren en uitvoeren. In die kennisbehoefte voorziet dit rapport van de Politieacademie.

In het kader van het spoor ‘proeftuingemeenten’ worden vier gemeenten (Nieuwegein, Lelystad, Ede en Veldhoven) ondersteund in hun aanpak van kinderuitleiding en criminaliteit in multi-problem gezinnen met een Roma achtergrond. Daar wordt gewerkt aan een integrale familiegerichte aanpak die uiteindelijk ook voor andere gemeenten toepasbaar is. Hierbij wordt gestreefd naar een goede balans tussen handhaven en perspectief bieden.

De inzet op het derde programmaspoor is gericht op het bevorderen van bilaterale en multilaterale samenwerking en het maken van afspraken (in het bijzonder met de herkomstlanden van slachtoffers en daders en met transitlanden) omdat kinderuitleiding (denk aan de uithuwelijking van jonge meisjes)

veelal een grensoverschrijdend verschijnsel is en alleen in samenwerking effectief aangepakt kan worden.

Binnen de Europese Unie en de Raad van Europa staat de problematiek rond de tien tot twaalf miljoen Roma, die de grootste minderheid in Europa vormen, hoog op de agenda. Zo is binnen de Raad van Europa een speciale Roma-divisie opgericht en is er een EU-platform ter bevordering van de inclusie en integratie van Roma. Nederland heeft, in tegenstelling tot een aantal andere Europese landen geen specifiek beleid gericht op Roma. In Nederland wordt ook niet geregistreerd op etniciteit. Daarom beschikken we ook niet over een precies inzicht in de omvang van de groep. In plaats daarvan is generiek beleid voorhanden dat voor iedereen geldt. Dat maakt het moeilijk te voldoen aan de wens van de Europese Commissie om het effect van die maatregelen op de positie van mensen met een Roma achtergrond in Nederland te monitoren. Deze taak ligt bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Eind 2013 maken wij met de proeftuingemeenten en programmapartners de balans op over deze programmatische aanpak.

## 5. Proeftuinen

Door de vier 'proeftuin gemeenten' (Nieuwegein, Lelystad, Ede en Veldhoven) is gekozen voor een persoonsgerichte aanpak van – in elke proeftuingemeente - tenminste vijf families met een meervoudige problematiek en een Roma achtergrond.

De keuze voor deze families vindt in de gemeenten zelf, met de betrokken ketenpartners en in samenwerking met de politie, plaats. De aanpak wordt in gezamenlijkheid vastgesteld. De gemeente bepaalt hoe de betrokken families worden benaderd.

De proeftuin biedt ruimte om experimentele oplossingen te zoeken en toe te passen bij aanpak van hardnekkige multiproblematiek, ook als deze buiten bestaande kaders vallen en zonder dat daar op voorhand rechten aan ontleend kunnen worden. Bij gebleken effectiviteit wordt gewerkt aan een gelegitimeerde uitwerking die toepasbaar is voor én in alle gemeenten. Deze werkwijze wordt vaker toegepast in pilots en houdt beleidsmakers en –uitvoerders alert en beleid en regelgeving up to date.

De lokale integrale aanpak in de proeftuinen wordt op drie manieren versterkt door advies en ondersteuning vanuit de samenwerkende partijen in het landelijke programma, via:

- Kennisondersteuning en informatie-uitwisseling
- Bemiddeling bij knelpunten en 'out of the box' oplossingen
- Adoptie van een proeftuin door leden van de programmaraad.

Aan de hand van de ervaringen in de proeftuinen wordt in het kennispoor een 'barrièremodel' ontwikkeld, dat ook voor andere gemeenten toepasbaar is bij multi-problemgezinnen met een specifieke Roma achtergrond. Hierbij wordt gestreefd naar een goede balans tussen handhaven en perspectief bieden. Een barrièremodel maakt inzichtelijk waar het bij uitbuiting van (Roma) kinderen en aanpak van criminaliteit om gaat en welke organisaties een rol kunnen spelen bij het treffen van preventieve maatregelen, het alert zijn op signalen van en bij het bemoeilijken of sanctioneren daarvan.

De aanpak in en via proeftuinen resulteert aan het eind van het programma in:

- Succes bij tenminste vijf families in elke proeftuin: criminaliteit en kinderoitbuiting is volgens professionals, politie en de gemeente afgenomen;
- Een begin van een structurele inbedding van de persoonsgerichte aanpak van multi problematiek (bij mensen met een Roma achtergrond) in de staande organisatie;

- Inzicht in barrières als manieren om te voorkomen dat organisaties of personen misbruik maken van op zich legale structuren, of zich niets gelegen laten liggen aan Nederlandse wetten voorschriften, afspraken etc.

### 5.1. Proeftuin Lelystad

De gemeente Lelystad heeft nog twee doelstellingen toegevoegd die specifiek ingaan op de knelpunten voor Lelystad:

- Operationele strategieën om uithuwelijking te voorkomen
- Operationele strategieën om schoolverzuim/-verlaten te voorkomen

De aanpak in Lelystad sluit aan bij de op landelijk niveau en regionaal vastgestelde prioriteit inzake aanpak van diverse vormen georganiseerde criminaliteit, waaronder kindermisbruik en mensenhandel. Dit is op lokaal niveau bekrachtigd in de Kadernota Veiligheid 2012-2015.

In de praktijk hanteert de gemeente in ieder geval in de startfase van het programma drie parallelle sporen die nauw met elkaar samenhangen.

*Spoor 1: De keuze voor de integrale aanpak in familieverband = proeftuinaanpak*

- Een pilot voor een persoons- en gezinsgerichte aanpak van een aantal families met een meervoudige problematiek. Er wordt een analyse gemaakt van alle in deze families voorkomende problematiek, met de focus op mogelijk georganiseerde criminaliteit en uitbuiting (bijvoorbeeld inzet van jonge kinderen bij criminele activiteiten en uithuwelijken van tienermeisjes). De verschillende ketenpartners leveren hiervoor alle relevante informatie aan.

*Spoor 2: Reguliere aanpak = business as usual*

- De keuze voor de integrale aanpak van één familieverband houdt niet in dat de problematiek in andere families genegeerd wordt, maar dat deze – vooralsnog - wordt aangepakt vanuit de huidige reguliere aanpak.
- Uiteindelijk worden de resultaten van de specifieke activiteiten én de werkwijze in het kader van de proeftuin én de reguliere aanpak geïntegreerd.

*Spoor 3: Omgaan met ad hoc casuïstiek*

- Gemeente en ketenpartners zijn vanuit hun eigen taakgebied alert op signalen van kindermisbruik en andere situaties die vragen om direct handelen.
- Elke ketenpartner handelt vanuit de eigen taakstelling naar deze signalen en informeert de gemeentelijke beleidsmatige projectleider daar zoveel mogelijk over.

Daar waar zich knelpunten voordoen wordt opgeschaald op verschillende niveaus:

1. Direct met ketenpartners door projectleider(s)
2. Interventie door het bestuur van de gemeente
3. Inzet landelijke programmamanager
4. Inzet (landelijke) programmaraad

## 5.2. Uitgangspunten voor de aanpak in Lelystad

Voor de aanpak gelden de volgende uitgangspunten.

- *Perspectief bieden en grenzen stellen*  
De gemeente en alle betrokken instellingen ondersteunen de gezinnen met een Roma achtergrond en geven daarmee perspectief op deelname aan de samenleving. Indien nodig worden drang en dwang methoden toegepast.
- *Ontwikkeling van kinderen staat centraal*  
Het bieden van kansen aan kinderen staat centraal, ieder kind heeft recht op ontwikkeling en bescherming. Kinderen hebben recht op onderwijs en hiervan moeten zij gebruik kunnen maken. Het is niet acceptabel dat kinderen niet naar school kunnen gaan en geen eerlijke kansen op ontwikkeling krijgen. Voor de betrokken organisatie geldt daarom: accepteer geen 'traditie of cultuur gerelateerd gedrag' als de ontwikkeling of veiligheid van kinderen en jongeren in het geding komt.
- *Gelijke rechten en plichten*  
Deze staan centraal in de wijze waarop alle betrokken organisaties en instanties met elkaar samenwerken aan vermindering van problemen in gezinnen met een Roma achtergrond. Niet de Roma cultuur, maar toepassing van de Nederlandse wet en het bieden van kansen staan centraal. De Nederlandse wetten en regels worden consequent gehandhaafd. Wie in Nederland wil wonen, zal zich aan de Nederlandse wetten en regels moeten houden. Het gaat er niet om een beleid gericht tegen Roma te voeren, maar een beleid gericht op het bestrijden van criminaliteit waarbij sprake is van gecombineerde dader/slachtofferschap bij kinderen en de aanpak van multiproblematiek. Die aanpak moet er mede toe leiden dat de rechten van Roma kinderen worden geborgd.
- *Integrale aanpak en gericht op lange termijn*  
De problematiek van multi-probleemgezinnen met een Roma achtergrond is zeer complex, veelomvattend en weerbarstig. Duurzame en significante resultaten kunnen alleen worden gehaald als er sprake is van een zeer goede samenwerking van alle partners. Bovendien dient de focus op resultaten op de lange termijn te zijn gericht. Daarom zijn specifieke aandacht en inspanningsverplichting van alle betrokken voor een lange periode noodzakelijk.
- *Bestaande werkwijzen, samenwerkingsafspraken en instrumentarium zijn uitgangspunt*  
De aanpak van problematiek van gezinnen met een Roma-achtergrond wordt zoveel mogelijk vorm gegeven vanuit bestaande werkstructuren. Dit betekent bijvoorbeeld dat de werkwijze en samenwerkingsafspraken, zoals die door de partners van het Centrum voor Jeugd en Gezin zijn gemaakt (of nog gemaakt worden) gevolgd worden. Indien bestaand instrumentarium/afspraken en dergelijke niet toereikend zijn, vindt hierop aanvulling plaats.
- *"Out of the box"*  
Bij de aanpak van knelpunten waar de bestaande kaders geen oplossing bieden wordt geen genoegen genomen met 'nee, kan niet, geen tijd', 'nee, kan niet, mag niet in huidige regelgeving', 'nee, wil niet, want andere prioriteiten'. Het uitgangspunt is "Wat doen we wel?"

De beoogde effecten zijn:

- *maatschappelijk:*
  1. verbetering van de positie van de gezinnen met een Roma achtergrond in de gemeente Lelystad, in het bijzonder de kinderen;
  2. zichtbare handhaving en aanpak criminaliteit
- *interne organisatie:*

De bestuurlijke steun en bestuurlijk commitment helpt de gemeentelijke organisatie met gezag door te kunnen pakken in het samenwerkingsproces met de ketenpartners en helpt omgekeerd de ketenpartners bij het gelegitimeerd herprioriteren van hun aandacht en capaciteit om gestelde prioriteiten aan te pakken. Van elke organisatie wordt verwacht dat het “eigen huis op orde is”.

### **5.3. Organisatie van de activiteiten in het kader van de proeftuin Lelystad**

Voor de duur van het programma ‘Aanpak uitbuiting (Roma)kinderen’ is in elke proeftuingemeente een projectleider proeftuin aangesteld, die zorg draagt voor de activiteiten in de proeftuingemeente die nodig zijn om de geformuleerde doelstellingen te behalen. Deze projectleider participeert in het overleg tussen Openbaar Ministerie, politie, lokaal bestuur en partners in de gemeente om met elkaar te komen tot de beste aanpakken van de problematiek in de gemeente, het uitwisselen en wegnemen van knelpunten, het rapporteren aan het programma en het vervullen van een adviesrol. De projectleider proeftuin rapporteert periodiek aan de (landelijk) programmamanager over de vorderingen in de plannen van aanpak en neemt deel aan het landelijke projectleidersoverleg waarin knelpunten en opgedane expertise wordt gedeeld met de andere proeftuingemeenten.

Naast deze projectleider functioneren twee specifiek voor deze aanpak aangestelde functionarissen:

- een uitvoerend projectleider Roma-casuïstiek die is aangesteld bij Stichting Welzijn Lelystad;
- een aandachtsfunctionaris bij de politie betreffende Roma-zaken;

De drie functionarissen vormen de lokale spil van de aanpak waarbij zij in de dagelijkse praktijk hun taken uitoefenen binnen en vanuit de bestaande werkstructuren zoals beschreven in paragraaf 2. Dit om er voor zorg te dragen dat de aanpak gedragen wordt door de brede setting aan werkers van veiligheid tot en met zorg en onderwijs.

Ten behoeve van de proeftuin wordt een projectgroep ingesteld, onder leiding van de gemeente, en bestaande uit vertegenwoordigers van de ketenpartners Openbaar Ministerie, Politie Flevoland, RIEC, Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming en het Samenwerkingsverband Centrum voor Jeugd en Gezin. De projectgroep bewaakt de voortgang en is verantwoordelijk voor het leveren van input en uitrol van expertise-ontwikkeling binnen hun eigen organisatie. De samenwerkingsafspraken worden vastgelegd in een overeenkomst (zie hiervoor de bijlage).

Voor de bestuurlijke borging van de aanpak van multi-problemgezinnen met een Roma achtergrond geldt dat deze plaats vindt binnen de reguliere overleg- en besluitvormingstructuur binnen de gemeente Lelystad. Voor de afstemming op uitvoerdersniveau is een werkgroep actief, waarvan alle betrokken organisaties in Lelystad deel uit maken. De uitvoerend projectleider / c.q. aandachtsfunctionaris Roma is aanspreekpunt en adviseur voor organisaties, ook bij individuele casussen. Verder is zij belast met een deel van de uitvoerende taken inzake leerplicht (met uitzondering van het opleggen van sancties). De uitvoerend projectleider is in dienst bij Welzijn Lelystad. De gemeente stelt hiervoor tot en met 2014 een subsidie van € 45.000,- beschikbaar. De betrokken organisaties worden gevraagd in te stemmen met uitvoering van de activiteiten en daarvoor een inspanningsverplichting te leveren.

Er wordt één keer per half jaar een tussenrapportage gemaakt van de voortgang van de activiteiten.

#### **5.4. Voortgang activiteiten in het kader van de proeftuin Lelystad**

In de afgelopen periode zijn, in het kader van de proeftuin Lelystad, onderstaande activiteiten uitgevoerd c.q. in gang gezet. Deze activiteiten maken onderdeel uit van het totaal aan activiteiten voor de komende jaren, zoals weergegeven in hoofdstuk 5.5.

##### *Selectie gezinnen*

Eind 2012 is een analyse gemaakt van een familieclan, bestaande uit naar schatting 70 personen, verspreid over ongeveer 17 huishoudens/adressen. Aan de hand van de analyses zijn voor zes gezinnen plannen van aanpak in voorbereiding.

##### *Casus dreigende uithuwelijking*

Eind november 2012 waren er signalen van een dreigende uithuwelijking van een 15-jarig meisje met Roma achtergrond. Hierop is snel gereageerd door school, projectleider, politie, Raad voor de Kinderbescherming en Bureau Jeugdzorg. Tot nu toe heeft de uithuwelijking niet plaatsgevonden en gaat het meisje naar school. Het is niet aantoonbaar of dit effect is van de interventies van bovengenoemde instanties. Maar het is wel duidelijk dat goed signaleren en adequaat reageren in dergelijke situaties van groot belang is.

In het kader van het programma Aanpak Uitbuiting (Roma)kinderen wordt op landelijk niveau een sluitend dossier opgebouwd om gedwongen uithuwelijking (mensenhandel) en ook inzet van kinderen in criminaliteit te voorkomen.

##### *Verplichting deelname voorschoolse activiteiten*

In de programmaraad van 20 december 2012 heeft de burgemeester van Lelystad aangegeven te willen bewerkstelligen dat er een verplichting komt op deelname aan voorschoolse activiteiten, in het kader van taalontwikkeling van kinderen. Bij weigering kan in het uiterste geval korting op de WWB-uitkering plaatsvinden. De uitwerking hiervan vindt in mei 2013 plaats. Inmiddels doen 3 gezinnen (5 kinderen) met een Roma achtergrond op vrijwillige basis mee aan taalontwikkelingsactiviteiten.

##### *Vermindering ongeoorloofd schoolverzuim*

Zoals in hoofdstuk 5.3. aangegeven, wordt ingezet op een lijn op stuk beleid volgens de 1-2-3 aanpak, zodat een goede interventie kan worden bereikt. Verder wordt onderzocht of, bij herhaald verzuim, sancties kunnen worden opgelegd.

##### *Gemeentelijke Basis Administratie (GBA)*

Uit een recent ingesteld onderzoek door RIEC-Midden Nederland (in opdracht van de gemeente Nieuwegein) blijkt onder meer dat uitbuiting van kinderen (ongewild) kan worden gefaciliteerd met de wet GBA. Kinderen zijn te verbinden aan een volwassene zonder dat er sprake is van een ouder-kind relatie; kinderen kunnen worden "verhandeld" aan anderen. Daarnaast wordt door gemeenten (overigens vooralsnog niet in Lelystad) een toenemend aantal uitschrijvingen gesignaleerd vermoedelijk met de bedoeling om onder opgelegd toezicht uit te komen. De bevindingen van dit onderzoek zijn opgenomen in een bestuurlijk dossier en aangeboden aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, met het voorstel de wet GBA op een aantal punten aan te passen, zodat deze een barrière vormt in de aanpak van (kinder)uitbuiting. Voor de gemeente Lelystad geldt dat een goede signalering van de in het bestuurlijk dossier geschetste punten plaats dient te vinden en zo nodig een aanpassing van procedures.

### *Ontwikkelen aanpak multi-problemgezinnen.*

Om de complexe problematiek van multi-problemgezinnen goed aan te kunnen pakken, is een *integrale* aanpak nodig waarbij sprake is van afstemming tussen *alle* bij het gezin betrokken organisaties. Daar waar het de mogelijkheden van instellingen te boven gaat of waar de instellingen er onderling in gezamenlijkheid niet meer uitkomen is een strak geregisseerde, probleemgerichte aanpak nodig, waarbij de doorzettingsmacht goed belegd is. Het kan voorkomen dat gezinnen met hulp van drang en dwang moeten worden bewogen tot medewerking. Daarom moet in de aanpak ook voorzien worden in het verplicht opleggen van hulp, bijvoorbeeld in de vorm van korting op een WWB-uitkering, een (voorlopige) ondertoezichtstelling van kinderen of in het kader van het jeugdstrafrecht.

In Lelystad is in de afgelopen jaren ervaring opgedaan met de aanpak van multi-problemgezinnen. In het kader van de decentralisatie van de jeugdzorg wordt een verdere ontwikkeling van deze aanpak voorbereid. Naar verwachting zal in 2014 een start kunnen worden gemaakt met de uitvoering.

### **5.5 Beschrijving activiteiten voor de komende jaren**

Lelystad wil zich in de komende jaren op de navolgende probleemterreinen richten, te weten: voorkomen en aanpak van gedwongen uithuwelijking, verminderen criminaliteit, verminderen schoolverzuim, onderwijs, multi-problemgezinnen, arbeid, opvoeding en gezondheid, illegaliteit en staatloosheid. Voor alle genoemde activiteiten worden uitwerkingsafspraken gemaakt tussen bij het onderwerp betrokken partijen. Verder zal aandacht geschonken worden aan vergroting van kennis van professionals en anderen die betrokken zijn bij de aanpak van gezinnen met een Roma achtergrond.

De uitvoering van de thema's "voorkomen van gedwongen uithuwelijking", "vermindering criminaliteit", "vermindering schoolverzuim", "onderwijs" en "aanpak multi-problemgezinnen" worden als prioriteiten worden aangemerkt.

De uitwerking van de andere genoemde thema's worden beschouwd als reguliere activiteiten, die overigens zeer bijdragen aan een integrale aanpak van multi-problem gezinnen met een Roma achtergrond.

In onderstaand overzicht wordt een beschrijving van de activiteiten gegeven die moeten leiden tot verbetering van de positie van de gezinnen met een Roma achtergrond, alsmede aanpak van criminaliteit.

| <b>Thema: voorkomen van gedwongen uithuwelijking</b> |                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Doelstelling                                         | gedwongen uithuwelijking van meisjes met een Roma achtergrond komt niet meer voor                                                                                                          |
| Activiteiten                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>- ontwikkelen van een protocol 'voorkomen en aanpak van gedwongen uithuwelijking'</li><li>- nauwlettend monitoren van (mogelijke) casussen</li></ul> |
| Betrokkenen                                          | gemeente, Bureau Jeugdzorg, Raad voor de Kinderbescherming, Centrum voor Jeugd en Gezin, scholen, politie, organisaties in andere gemeenten                                                |

| <b>Thema: verminderen criminaliteit</b> |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Doelstelling                            | <ul style="list-style-type: none"><li>- in 2016 is criminaliteit door jongeren tot 24 jaar tenminste 25% verminderd ten opzichte van 2012</li><li>- merkbare vermindering aantal winkeldiefstallen en insluipingen in 2016 ten opzichte van 2012</li></ul> |
| Activiteiten                            | <ul style="list-style-type: none"><li>- jaarlijks, vanaf 2012, in kaart brengen hoeveel jongeren tot 24 jaar</li></ul>                                                                                                                                     |

|             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|             | betrokken zijn geweest bij criminaliteit <ul style="list-style-type: none"> <li>- maken en prioriteit geven aan uitvoering van een gericht plan om diverse vormen van criminaliteit te verminderen</li> <li>- eventueel verband tussen schoolverzuim en criminaliteit blootleggen en hiertegen optreden</li> </ul> |
| Betrokkenen | politie, Openbaar Ministerie, Bureau Jeugdzorg en Raad voor de Kinderbescherming, gemeente (afd. Leerlingzaken).<br>Zo mogelijk gebruik maken van expertise veiligheidshuis Almere.                                                                                                                                |

| <b>Thema: verminderen ongeoorloofd schoolverzuim</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Doelstelling                                         | in 2015 is er sprake van een - aantoonbare verdere – vermindering ( met tenminste 10%) van ongeoorloofd schoolverzuim van kinderen met een Roma achtergrond ten opzichte van 2012 ( volgens opgave van resp. basisscholen en Dienst Uitvoering Onderwijs )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Activiteiten                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Scholen melden ongeoorloofd verzuim volgens wettelijke criteria</li> <li>- Leerplicht stimuleert scholen ongeoorloofd verzuim goed en tijdig te melden</li> <li>- Lik op stuk beleid hanteren conform 1-2-3 aanpak</li> <li>- afspraken leerplicht en OM maken over vervolging/opvolging van PV leerplicht kinderen met Roma achtergrond . Zorgdragen voor goede onderbouwing van processen-verbaal</li> <li>- bij herhaald verzuim, sancties opleggen ( bijvoorbeeld inhouding kinderbijslag of uitkering).</li> <li>- Onderzoeken van de mogelijkheid in bepaalde gevallen last onder dwangsom op te leggen</li> <li>- maken van afspraken bij uitschrijving uit het GBA van leerplichtige kinderen</li> <li>- zorgen voor warme overdracht bij verhuizing naar nieuwe gemeente en van andere gemeente naar Lelystad.</li> </ul> |
| Betrokkenen                                          | gemeente ( afd.Leerplicht en afd.Stadswinkel), scholen, Openbaar Ministerie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

| <b>Thema: onderwijs</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Doelstelling            | <ul style="list-style-type: none"> <li>- aantoonbare toename van deelname van kinderen aan activiteiten voorschoolse educatie ( ten minste 25% van de kinderen in 2015)</li> <li>- verbetering van de schoolprestaties van de kinderen</li> <li>- toename van aantal jongeren met een startkwalificatie.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Activiteiten            | <ul style="list-style-type: none"> <li>- mogelijkheden tot verplichting aan deelname voorschoolse programma's onderzoeken</li> <li>- de jeugdgezondheidszorg geeft bij elk contact voorlichting aan ouders over voorschoolse educatie</li> <li>- de scholen blijven ouders stimuleren om brusjes te laten deelnemen aan de voorschoolse activiteiten en om onderwijs vanaf groep 1 te laten volgen</li> <li>- alle organisaties blijven effectieve taalondersteunings-programma's voor alle leeftijdsgroepen aanbieden.</li> <li>- de scholen blijven stimuleren dat Roma op school Nederlands</li> </ul> |

|             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|             | spreken <ul style="list-style-type: none"> <li>- stimuleren dat alle jongeren een startkwalificatie halen</li> <li>- alle organisaties blijven volwassenen stimuleren om hulp te zoeken (door te verwijzen) als post niet gelezen kan worden.</li> <li>- huisbezoeken doen door reguliere organisaties. Neem ouders 'bij de hand'</li> <li>- bij overgang van primair naar voortgezet onderwijs het mentorprogramma "School's Cool" inzetten</li> <li>- bij overgang voortgezet onderwijs naar ROC reguliere ondersteuning inzetten</li> </ul> |
| Betrokkenen | gemeente, jeugdgezondheidszorg, scholen, organisaties die voorschoolse programma's uitvoeren                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

| <b>Thema: aanpak multi-problemgezinnen</b> |                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Doelstelling                               | vermindering van problemen binnen gezinnen                                                                                                                                                                                                               |
| Activiteiten                               | het ontwikkelen van een integrale aanpak ten behoeve van vermindering van complexe problematiek, waarbij sprake is van afstemming tussen alle bij het gezin betrokken organisaties. Hierbij moet ook worden voorzien in het verplicht opleggen van hulp. |
| Betrokkenen                                | gemeente (regie), diverse organisaties uit de zorg- en strafrechtketen                                                                                                                                                                                   |

| <b>Thema: arbeid</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Doelstelling         | <ul style="list-style-type: none"> <li>- vermindering van uitkeringsafhankelijkheid van gezinnen met een Roma achtergrond</li> <li>- meer personen met een Roma achtergrond verwerven regulier werk</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Activiteiten         | <ul style="list-style-type: none"> <li>- uitvoering van Wet Werk en Bijstand met daaruit voortvloeiende verplichtingen op het gebied van arbeid en inkomen</li> <li>- zoeken naar werk (werk creëren), afspraken met werkgevers maken</li> <li>- met inzet van alle daarvoor beschikbare mogelijkheden jongeren toeleiden naar school</li> <li>- onderzoeken of vrijwilligerswerk (participatie in samenleving) een alternatief en/of een voorbereiding tot werk is</li> </ul> |
| Betrokkenen          | gemeente, NetWerkbedrijf Lelystad                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

| <b>Thema: huisvesting</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Doelstelling              | vermindering van overbewoning en daarmee verband houdende overlast                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Activiteiten              | <ul style="list-style-type: none"> <li>- controle "ter plekke" op de juistheid van de Gemeentelijke Basis Administratie (alleen indien hiertoe aanleiding is)</li> <li>- optreden tegen overlast en overbewoning</li> <li>- voorlichting geven aan en stimuleren dat jongeren zodra ze 18 jaar worden, zich als woningzoekende laten inschrijven</li> </ul> |

|             |                                                                               |
|-------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| Betrokkenen | Gemeente, afdeling Ruimtelijke Dienstverlening, politie, woningbouwcorporatie |
|-------------|-------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Thema: opvoeding en gezondheid</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Doelstelling                          | verbetering gezondheid en opvoeding van kinderen en hun ouders                                                                                                                                                                                                       |
| Activiteiten                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>- goed inzicht verkrijgen in de aard en omvang van problematiek rond gezondheid en opvoeding van vooral de kinderen</li> <li>- zonodig aanvullende activiteiten uitvoeren t.b.v. gezinnen met een Roma achtergrond</li> </ul> |
| Betrokkenen                           | in het Centrum voor Jeugd en Gezin samenwerkende partijen                                                                                                                                                                                                            |

| <b>Thema: illegaliteit en staatloosheid</b> |                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Doelstelling                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>- inzicht krijgen in de rechten van “ongedocumenteerde” kinderen en gezinnen</li> <li>- alle ingeschrevenen in het GBA hebben een zorgverzekering. Alle schoolgaande kinderen ontvangen kinderbijslag</li> </ul> |
| Activiteiten                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>- waar nodig er op toe zien dat de rechten van “ongedocumenteerde” (illegale) kinderen en gezinnen na worden geleefd.</li> <li>- onderzoeken wat de gevolgen van “nationaliteit onbekend” zijn</li> </ul>        |
| Betrokkenen                                 | gemeente, Vluchtelingenwerk                                                                                                                                                                                                                             |

| <b>Thema: kennis over achtergronden, tradities en cultuur van Roma</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Doelstelling                                                           | vergroting van kennis van professionals en anderen die betrokken zijn bij de aanpak gezinnen met een Roma achtergrond                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Activiteiten                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>- verdiepen in tradities van Roma zodat begrepen wordt wat de reden is van het doen en laten van de Roma. Hierbij gebruik maken van onder andere de recent verschenen publicatie van de Politieacademie “Aanpak multiproblematiek bij gezinnen met een Roma-achtergrond”</li> <li>- iemand uit de doelgroep als intermediair inzetten tussen Roma en organisaties</li> <li>- ouders en grootouders (familie oudsten) betrekken bij gesprekken.</li> <li>- Onderzoeken wie de belangrijke personen van een familie zijn</li> <li>- vormen van werkgroep die er voor zorgt dat informatie gedeeld en intern overgebracht wordt</li> </ul> |
| Betrokkenen                                                            | alle organisaties in Lelystad die te maken hebben met gezinnen met een Roma achtergrond                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

## Beschikbare (beleids)documenten

“Aanpak multiproblematiek bij gezinnen met een Roma-achtergrond” ( Politieacademie maart 2013)

“Knelpuntenanalyse multi-problemgezinnen met een Roma achtergrond” ( VNG Platform Roma gemeenten, mei 2012)

## Bijlage 3

### **Samenwerkingsafspraken proeftuin gemeente Lelystad inzake het Programma ‘Aanpak uitbuiting Roma kinderen’**

*Ondertekening van de samenwerkingsafspraken heeft tot doel de samenwerkingspartners in de gemeente Lelystad te binden aan de doelstellingen van en de werkwijze in de Proeftuin ‘Aanpak uitbuiting Roma kinderen’.*

*De samenwerkingsafspraken komen niet in de plaats van bestaande convenanten van bestuur en management van betrokken organisaties. Voorliggende afspraken zijn bedoeld voor diegenen die betrokken zijn bij de organisatie en planning van de uitvoering in de samenwerking met de projectleider van de proeftuin.*

#### **Aanpak uitbuiting Roma kinderen**

Doel van het Programma is de uitbuiting van (Roma) kinderen aan te pakken en voor de toekomst te voorkomen in samenwerking tussen gemeenten, politie, rijk en andere organisaties die van belang zijn voor een sluitende ketenaanpak op lokaal niveau. Daar waar binnen deze groep sprake is van criminaliteit, wordt deze aangepakt met een integrale (bestuursrechterlijke én strafrechtelijke) aanpak onder gemeentelijke regie. Handhaven, ontmoedigen en barrières opwerpen zijn daarbij kernbegrippen. In vier ‘proeftuingemeenten’ wordt begonnen met een gerichte aanpak van multi-problemfamilies. Daartoe worden lokaal plannen opgesteld met concrete, meetbare doelen op het gebied van de (persoonsgerichte) aanpak van overlast en criminaliteit en uitbuiting van kinderen. De gevolgde werkwijze wordt duurzaam ingebed in de gemeentelijke structuur. Goede (en slechte) ervaringen worden verspreid onder andere gemeenten met multi-problemgezinnen met een Roma achtergrond en hen aangereikt voor gebruik.

De samenwerkingspartners verklaren meet urgentie en actief mee te werken aan uitvoering van activiteiten in het kader van de proeftuin Lelystad.

#### **Doelstellingen van de proeftuin Lelystad**

Gekozen is voor een gerichte aanpak van families met een meervoudige problematiek. De keuze voor deze families maakt de gemeente met de betrokken ketenpartners en in samenwerking met de politie. Ook de aanpak wordt in gezamenlijkheid vastgesteld.

Aan de hand van de ervaringen in Lelystad en de andere proeftuingemeenten wordt een

'barrièremodel' ontwikkeld, dat ook voor andere gemeenten toepasbaar is bij multi-problemgezinnen met een specifieke Roma achtergrond. Hierbij wordt gestreefd naar een goede balans tussen handhaven en perspectief bieden. Een barrièremodel maakt inzichtelijk waar uitbuiting van (Roma) kinderen zichtbaar wordt, waar interventies gepleegd kunnen worden om dit te stoppen of bemoeilijken en welke organisaties een rol kunnen spelen bij het treffen van preventieve maatregelen.

Deze aanpak resulteert in:

- Succes bij tenminste vijf families in elke proeftuin: criminaliteit en kinderuitbuiting is volgens professionals, politie en de gemeente afgenomen;
- Een begin van een structurele inbedding van de aanpak van multiproblematiek (bij mensen met een Roma achtergrond) in de staande organisatie –dit leidt tot ánders en efficiënter werken, en niet tot meer werk.
- Inzicht in barrières als manieren om te voorkomen dat organisaties of personen misbruik maken van op zich legale structuren, of zich niets gelegen laten liggen aan Nederlandse wetten voorschriften, afspraken etc.

De proeftuintrajecten worden in het najaar 2013 geëvalueerd. Na dit jaar wordt gezien of en hoe het project verder vorm wordt gegeven en gewerkt kan worden aan uitbreiding, borging en verspreiding ná 2013.

### **Lokale samenwerkingspartners**

#### *Proeftuinburgemeester*

- Onderschrijft de bestuurlijke urgentie en draagt deze uit in de driehoek en de gehele gemeentelijke organisatie;
- Is gecommiteerd aan ontkokerd en ontschot werken: maakt keuzen, stelt prioriteiten (inzet mensen en middelen), voegt integraliteit toe;
- Stemt af met de verantwoordelijke wethouder(s) en de lokale projectleider proeftuin;
- Stelt het mandaat voor de projectleider proeftuin zeker: escalatieafpraak en doorzettingsmacht.
- Beïnvloedt politiek bewustzijn en urgentie binnen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de rijksoverheid.

#### *Lokale projectleider proeftuin*

- Bewaakt en organiseert mede de integrale aanpak in de gemeente ten aanzien van multi-problemgezinnen;
- Verzekert de voortgang/uitvoering van de plannen;
- Is vasthoudend waar nodig;
- Legt verantwoording af aan de bestuurder en de programmamanager;
- Neemt deel aan de driehoek op verzoek van de bestuurder, voorziet hem van informatie en wordt geïnformeerd over de uitkomsten van het overleg;
- Organiseert *uitvoerdersoverleg* om de knelpunten in het werkveld te agenderen, informatie uit te wisselen en successen te vieren;
- 'Meet' de voortgang op de landelijke prestatieafspraken en concrete afspraken tussen betrokken partijen;
- Faciliteert innovatieve maatregelen;
- Inventariseert knelpunten en draagt oplossingen aan;
- Versterkt de informatie-uitwisseling;
- Deelt goede praktijken (werkprocessen, instrumenten, informatie en rapportage)

- Geeft aan waar aanpassingen op rijksniveau nodig zijn teneinde de decentrale aanpak te bevorderen.

#### *RIEC*

- Ondersteunt de gemeente Lelystad in de aanpak, voor zover het Convenant RIEC-MN hierin voorziet;
- Onderzoekt mede met de bij het RIEC MN aangesloten partners de mogelijkheden voor informatie-uitwisseling en draagt zonodig zorg voor bespreking in het Informatieplein;
- Vervult de rol van en positioneert zich als informatieknoppunt, indien gezamenlijk met de betrokken RIEC-partners overeengekomen wordt dat het onderwerp een integrale aanpak krijgt binnen het RIEC-samenwerkingsverband;
- Levert een bijdrage aan op te maken analyses en/of verzorgt zelfstandig analyses t.b.v. het bestuur;
- Voorziet in ondersteunende expertise op het gebied van de RIEC-thema's om de lokale bestuurskracht te vergroten;
- Maakt samen met de deelnemende partners informatie in het lokaal en/of informatieoverleg inzichtelijk voor de bij het RIEC-samenwerkingsverband aangesloten partners en faciliteert het maken van verbinding met elkaar;
- Zorgt voor duurzame verankering van de opgedane kennis en werkwijze in de eigen organisatie.

#### *Politie*

- Beschikt over en werkt aan versterking van de informatiepositie ten aanzien van multi-probleemgezinnen in de context van een geïntegreerde aanpak;
- Vervult een signalerende en informerende rol naar ketenpartners daar waar sprake kan zijn van uitbuiting van (Roma)kinderen;
- Stemt waar nodig de eigen strategie af op de doelstellingen en activiteiten van de proeftuingemeente en vertaalt deze naar repressieve activiteiten;
- Organiseert focus, continuïteit en capaciteit in handelen ten behoeve van de proeftuindoelstellingen;
- Adviseert bij het nemen van preventieve maatregelen, ter voorkoming van strafbare feiten.
- Zorgt voor duurzame verankering van de opgedane kennis en werkwijze ten aanzien van multi-probleemgezinnen met een Roma achtergrond in de eigen organisatie.

#### *Bureau Jeugdzorg*

- Beoordeelt verzoeken om hulp van de projectleider van de gemeente met prioriteit en draagt daardoor bij aan de sluitende integrale ketenaanpak ten aanzien van multi-probleemgezinnen met een Roma achtergrond;
- Stelt vast welke zorg nodig is en begeleidt kinderen, jongeren en ouders of verwijst hen door - rekening houdend met de behandelplannen zoals die zijn opgesteld in de proeftuin;
- Zorgt voor indicatiestelling en uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering;
- Zorgt voor duurzame verankering van de opgedane kennis en werkwijzen ten aanzien van multi-probleemgezinnen met een Roma achtergrond in de eigen organisatie.

#### *Raad voor de Kinderbescherming*

- De raad komt in actie als de omstandigheden van het kind en gezin zorgelijk zijn, de vrijwillige hulpverlening niet meer voldoende is of het gezin geen hulp accepteert;
- De raad onderzoekt de positie van jongeren die met de politie in aanraking komen en licht de rechter of officier van justitie daarover in;
- Bevordert dat de hulpverlening op gang komt opdat de integrale ketenaanpak in de proeftuin niet stopt;
- Zorgt voor duurzame verankering van de opgedane kennis en werkwijzen ten aanzien van multi-probleemgezinnen met een Roma achtergrond in de eigen organisatie.

#### *Openbaar Ministerie*

- Maakt een afweging of het doen van een opsporingsonderzoek de beste interventiestrategie is;
- Stemt de strategie af met anderen;
- Voorziet in capaciteit om de gekozen strategie te operationaliseren;
- Heeft een mening over de effectiviteit en efficiency van de opsporing;
- Zorgt voor duurzame verankering van de opgedane kennis en werkwijzen ten aanzien van multi-probleemgezinnen met een Roma achtergrond in de eigen organisatie.

#### **Informatie-uitwisseling en geheimhouding**

Partijen verplichten zich vanaf het begin van de samenwerking en binnen het kader van het proeftuin maximale uitwisseling van informatie na te streven.

Zij verplichten zich hierbij, binnen de wettelijke grenzen, de maximale mogelijkheden te zoeken en benutten en daartoe de nodige voorzieningen te treffen.

#### **Looptijd**

Deze samenwerking wordt aangegaan voor de duur van het programma 'Aanpak uitbuiting Roma kinderen' en daarbij horende proeftuinstatus voor de gemeente Lelystad. Indien de gemeente besluit tot voortzetting in de vorm van structurele samenwerking wordt deze samenwerking stilzwijgend omgezet in een samenwerking voor onbepaalde tijd.

Aldus overeengekomen te Lelystad

(plaats) op (datum)

Getekend te (plaats), op (datum)